

بسم الله الرحمن الرحيم

تحقیق علمی درباره
تجارت ایران در دوره قاجاریه
(از دوره ناصری تا انقلاب مشروطیت)

نگارش

مرحوم دکتر ابوالحسن شهواری

فهرست اسناد کتب و نشریات

سرشناسه: شهواری، ابوالحسن، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور: تحقیق علمی درباره تجارت ایران در دوره ی
قاجاریه از دوره ناصری تا انقلاب مشروطیت/نگارش ابوالحسن شهواری .
مشخصات نشر: گرگان: مخطومقلی فراغی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۴۴۲ص.

شابک: ۷-۶۰۳-۵۰۸-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: زرگانی - ایران -- تاریخ

موضوع: ایران -- بازرگانی -- تاریخ -- قرن ۱۳ ق .

موضوع: تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ ق .

رده بندی شکر: HC: ۱۳۹۱ ۳۰۹

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۰۰

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۲۰۶۳۰

نشر مخطومقلی فراغی

تحقیق علمی درباره تجارت ایران در دوره قاجاریه

(از دوره ناصری تا انقلاب مشروطیت)

به کوشش: مرحوم دکتر ابوالحسن شهواری (استادیار دانشنامه ی نور گلستان)

ناشر: انتشارات مخطومقلی فراغی ۲۲۴۳۵۵۰ - ۱۷۱۰ طرح جلد. صورتی فیرس

آدرس: گرگان، خ شهید بهشتی، بهشت ۱۷، روبروی بیمارستان دزیانی

چاپ و صحافی: چاپ افست مخطومقلی ۰۹۱۱۲۷۳۳۸۵۰ - ۲۲۴۳۵۵۰ - ۷۱

نوبت چاپ: اول/ ۹۳

قطع: وزیری - ۴۴۲ ص

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۷-۶۰۳-۵۰۸-۹۶۴-۹۷۸

سوابق تحصیلی :

- ۶۵ - ۶۲ لیسانس تاریخ دانشگاه اصفهان
- ۷۰ - ۶۸ فوق لیسانس تاریخ دانشگاه آزادتهران مرکز
- ۷۹ - ۷۵ دکتری تاریخ از واحد علوم و تحقیقات

سوابق اجرایی و آموزشی:

- ۶۷ - ۶۶ مدیر آموزش دانشگاه تربیت مدرس
- ۸۷ - ۷۰ مدرس تاریخ تربیت معلم
- ۸۶ - ۶۹ سرپرست مراکز آموزش عالی ضمن خدمت
- ۸۶ - ۷۷ مدرس گروه علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی آزادشهر
- ۸۶ - ۸۵ مدرس گروه تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی ساری
- ۷۹ تا ۹۱ مدرس گروه تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی نور
- عضو کمیسیون ارتقا امنیت تاریخی استان گلستان
- عضو کمیته ناظر بر نشریات دانشگاه پیام نور منطقه ۹ کشور
- عضو شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان گلستان
- عضو شورای تأیید صلاحیت مدرسان مراکز تربیت معلم سازمان آموزش و پرورش استان گلستان
- مسئول دبیرخانه تاریخ استان گلستان
- عضو اتاق فکر استاندار گلستان
- عضو کمیسیون محرمات اقوام و فرق استانداری گلستان
- عضو شورای فرهنگ عمومی استان گلستان
- عضو شورای فناوری اطلاعات استان گلستان
- رییس دانشگاه پیام نور کردکوی از سال ۷۹ تا ۸۶
- رییس دانشگاه پیام نور استان گلستان از سال ۸۶ تا ۹۱
- سرپرستی دانشگاه پیام نور استان هرمزگان سال ۹۱
- رییس شورای پژوهشی دانشگاه پیام نور استان گلستان
- عضو شورای کمیسیون موارد خاص دانشگاههای استان گلستان

سوابق فعالیتهای فرهنگی و سیاسی :

- رییس بسیج اساتید دانشگاههای پیام نور استان گلستان
- حضور در جبهه های نبرد حق علیه باطل (۱۶ ماه)
- مجروحیت در عملیاتهای کربلای ۵ و والفجر ۱۰ و کسب مقام جانبازی ۲۵٪
- عضو و مدرس مجمع هادیان سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
- رییس هیات رزمندگان اسلام شهرستان کردکوی
- عضو بسیج اساتید و مسئول کانون بسیج اساتید دانشگاه پیام نور گرگان
- عضو شورای فرهنگی دانشگاه پیام نور استان گلستان
- عضو مسئول اصناف گردان عاشورا
- مسئول بخش وقایع جنگ لشکر ۱۴ امام حسین (ع)
- عضو دفتر امام جمعه شهرستان کردکوی
- عضو شورای هماهنگی نهادهای انقلاب اسلامی
- رییس مجمع پیشرفت و توسعه کردکوی

تحقیقات و پژوهش :

- کارشناس و نویسنده برنامه رادیویی گلستان در پهنه تاریخ (۵۲ برنامه)
- کارشناس و نویسنده برنامه تلویزیونی مازندران در آینه تاریخ (۵ برنامه)
- پژوهشگر برتر در حوزه ایثار و شهادت استان گلستان در سال ۹۰
- ارائه مقالات برتر در کنگره های کشوری و استانی و خارج از کشور
- استاد راهنما و مشاور پایان نامه های دوره ارشد دانشگاههای شاهرود و بجنورد و پیام نور
- چاپ مقالات متعدد در مجلات علمی پژوهشی و isi

- تالیف کتب (نظام طبقاتی و ساختار اقتصادی عصر ساسانیان) و (تاریخ

تحلیلی تجارت و سرمایه گذاری عصر قاجار)

- عضو تحریریه مجله علمی و پژوهشی اداره کل ارشاد اسلامی استان

گلستان

- عضو هیات تحریریه مجله تخصصی پژوهش نامه تاریخ دانشگاه آزاد

اسلامی بجنورد

- عضو شورای تدوین سند چشم انداز سازمان آموزش و پرورش استان

گلستان

- عضو هیات تحریریه نشریه گلستان پژوهش

- استاد امنای پایان نامه های دوره کارشناسی (بیش از ۵۰ پایان نامه)

- ارائه مقالات متعدد در نشریات استانی

- راه اندازی سایت در موضوع شناخت کردکوی

- عضو شورای پژوهش صدا و سیما و سیمای مازندران

- پژوهشگر برتر استان گلستان در سال ۸۵ معرفی شده توسط سازمان

آموزش و پرورش استان اسلاداسی و سازمان ملی جوانان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸	فصل اول: کلیات
۱۵	۱-۱- اجمالی از وضعیت تجارت و بازرگانی ایران از آغاز تا سده نوزدهم
۲۳	۲-۱- مختصری از اوضاع تجاری ایران در دوره اول قاجاریه
۳۰	۲- فصل دوم: معین عمومی تجار در ایران
۳۲	۲-۱- احکام اعتبار تجار:
۳۵	۲-۲- شیوه‌های زندگی:
۴۱	۲-۳- ثروت تجار:
۴۵	۲-۴- موانع تجارت:
۴۸	۲-۵- تعدی به تاجر:
۵۴	۲-۶- شیوه‌های معامله:
۵۸	۲-۷- تقسیم بندی تاجر:
۶۵	۲-۸- تنوع فعالیت‌های تاجر:
۷۲	۲-۹- تاجر و کارکرد دلالتی:
۷۷	۲-۱۰- بازرگانان و تجارت خارجی :
۸۷	۲-۱۱- بازرگانان و روحانیون:
۹۱	۲-۱۲- مکان بازار:
۹۶	۲-۱۳- تاجر و افکار اصلاح طلبانه:

۹۹	۲-۱۴-۲ رابطه تجار و حکومت:
۱۱۴	۳ - فصل سوم: تجار نامی
۱۱۷	۳-۱- حاج محمد حسن امین الضرب
۱۱۸	۳-۱-۱- شرح حال:
۱۲۵	۳-۲- ریاست دارالضرب :
۱۴۳	۳-۳- ورود به عرصه سیاست:
۱۴۷	۳-۱-۲- آخ: خدمت حاج محمد حسن امین الضرب:
۱۵۱	۳-۲- حاج محمد کاظم ملک التجار
۱۶۴	۳-۳- حاج آقا محمد حسن تجار
۱۷۲	۳-۴- حاج محمد تقی بیگلر
۱۷۷	۳-۵- حاج محمد اسمعیل مغه
۱۷۹	۳-۶- حاج محمد تقی شاهرودی
۱۸۱	۳-۷- ارباب جمشید
۱۸۴	۳-۸- آقا میرزا محمود اصفهانی
۱۸۷	۳-۹- سایر تجار
۱۹۱	۴- فصل چهارم: امتیازات کمپانی ها و شرکت های داخلی و خارجی
۱۹۴	۴-۱- بخش اول: کارخانجات ایرانی
۱۹۴	۴-۱-۱- کارخانه ابریشم تابی:
۱۹۵	۴-۱-۲- کارخانه ریسندگی:
۱۹۷	۴-۱-۳- راه آهن و ذوب آهن:
۲۰۱	۴-۱-۴- کارخانه قند کهریزک:

- ۴-۱-۵ - کارخانه کبریت سازی: -
- ۴-۱-۶ - کارخانه برق: -
- ۴-۱-۷ - چراغ گاز: -
- ۴-۱-۸ - دیگر کارخانه‌ها: -
- ۴-۲ - بخش دوم: تاسیس شرکت‌ها و اسلامیه‌های ایرانی ۲۱۴
- ۴-۱ - کمپانی امینه: ۲۱۵
- ۴-۲-۱ - کمپانی تریاک اصفهان: ۲۱۵
- ۴-۲-۳ - شرکت تجاری ایران و کمپانی ایران: ۲۱۶
- ۴-۲-۴ - کمپانی باسی: ۲۲۲
- ۴-۲-۵ - اسلامیه‌ها: ۲۲۳
- ۴-۲-۶ - شرکت عمومی ایران: ۲۲۸
- ۴-۲-۷ - تجارتخانه تومانیان: ۲۲۹
- ۴-۲-۸ - تجارتخانه جهانیان: ۲۳۲
- ۴-۲-۹ - شرکت اتحادیه: ۲۳۴
- ۴-۲-۱۰ - تجارتخانه جمشیدیان: ۲۳۵
- ۴-۲-۱۱ - کمپانی کشتی رانی ناصری: ۲۳۶
- ۴-۳ - بخش سوم: کمپانی‌ها و شرکت‌های تجاری خارجی ۲۴۰
- ۴-۳-۱ - رالی و آنجلستو (Ralli and angel a s to) : ۲۴۲
- ۴-۳-۲ - شرکت میلز (Mills and co) : ۲۴۴
- ۴-۳-۳ - کمپانی لینچ (Lynch Brothers) : ۲۴۴

- ۲۴۶ - ۴-۳-۴ کمپانی زیگلر:
- ۲۵۰ - ۵-۳-۴ شرکت هاتس و پسر (HotzAndson) :
- ۲۵۱ - ۶-۳-۴ شرکت گری پل (Gray paul and co.) :
- ۲۵۱ - ۷-۳-۴ شرکت هیلدر برانت استیونس و پسر (Hild.B.Stevens and son) :
- ۲۵۲ - ۸-۳-۴ شرکت دیوید ساسون (Messrsdisassoonco) :
- ۲۵۲ - ۹-۳-۴ بانک شاهنشاهی:
- ۲۵۷ - ۴-۴ بخش چهارم: شرکتهای و کمپانیهای روسی:
- ۲۵۹ - ۱-۴-۴ بانک اراضی روس:
- ۲۶۱ - ۲-۴-۴ شرکتهای و کمپانیهای دیگر روسی:
- ۲۷۶ - ۵ - فصل پنجم: تولیدات و تجارت خارجی
- ۲۷۶ - ۱-۵ بخش اول: تجارت خارجی
- ۲۹۳ - ۲-۵ بخش دوم: صادرات و واردات
- ۲۹۳ - ۱-۲-۵ صادرات:
- ۲۹۸ - ۲-۲-۵ واردات:
- ۳۰۱ - ۱-۲-۲-۵ واردات از انگلستان:
- ۳۰۳ - ۲-۲-۲-۵ واردات از روسیه:
- ۳۰۷ - ۳-۲-۲-۵ اجناس وارداتی و آمار واردات:
- ۳۱۱ - ۳-۵ بخش سوم: تولیدات ایران
- ۳۱۲ - ۱-۳-۵ ابریشم:
- ۳۲۲ - ۵-۳-۲-۵ تجارت تریاک:
- ۳۲۸ - ۵-۳-۳-۵ فرش :

۳۳۳	۵-۳-۴-۵ پنبه:
۳۳۵	۵-۳-۵-۵ توتون و تنباکو:
۳۳۸	۵-۳-۶-۵ پشم:
۳۴۰	۵-۳-۷-۵ برنج:
۳۴۳	۵-۳-۸-۵ نیشکر:
۳۴۴	۵-۳-۹-۵ پوست:
۳۴۵	۵-۴-۱-۵ بخش چهارم: برخی از مهمترین شهرهای تجاری ایران
۳۴۵	۵-۴-۲-۵ تبر
۳۵۱	۵-۴-۳-۵ اصفهان:
۳۵۵	۵-۴-۴-۳ بوشهر:
۳۵۷	۵-۴-۴-۴ شیراز:
۳۵۸	۵-۴-۵-۵ یزد:
۳۶۱	۵-۴-۶-۶ کاشان:
۳۶۴	۶- ضمیمه
۳۶۴	۷- کتابشناسی